

BROADFORM

Foraoiseolaíocht maidir le múnú agus tanú fáschoillte crann leathanduilleach

FOIREANN AN TIONSCADAIL

An tOllamh Maarten Nieuwenhuis, an Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath
 An Dr Ian Short, an Coláiste Ollscoile, Baile Átha Cliath *
 Toddy Radford, Teagasc
 Jerry Campion, Teagasc

* Ríomhphost: ian.short@ucd.ie

LE CRÍOCHNÚ: Eanáir 2010

CÚLRA

Rinneadh thart ar 32,000 ha de chrainn leathanduilleacha a chur le linn na tréimhse 1990-2007 (an tSeirbhís Foraoiseachta 2008). Tá méadú tagtha ar an éileamh ó úinéirí foraoise agus ón tionscal i gcoitinne le haghaidh comhairle ar thindeáil agus thanú crann leathanduilleach, go háirithe maidir le fuinseog ach le haghaidh speiceas eile chomh maith, arna léiriú ag an méadú i líon na bhfiosruithe chuig Oifig Fhorbartha Foraoiseachta Teagasc. Rinne tabhairt isteach an deontais le haghaidh *Tindeáil agus Tanú Crann Leathanduilleach* in 2009 mar chuid den Scéim um Fheabhsú Coillearnach feachtas úinéirí foraoise maidir leis an ngá le hidirghabhálacha bainistíocht a mhéadú d'fhonn acmhainneacht iomlán a mbarr leathanduilleach a réadú. Is í aidhm dheiridh de chuid an tionscadail seo ná eolas an chleachtais is fearr bunaithe ar eolaíocht ar thindeáil agus thanú crann leathanduilleach a chur ar fáil d'úinéirí, agus don tionscal i gcoitinne.

CUSPÓIRÍ

- Trialacha foraoiseolaíocht crann leathanduilleach reatha agus láithreáin arna mbunú ag an tionscadal BROADFORM atá maoinithe ag COFORD a fháil, a chothabháil agus monatóireacht a dhéanamh orthu;
- Tuairisciú ar thoisí deiridh triail phoibleoige atá curtha i gcrích;
- Triail tindeála fearnóige úr a bhunú;
- Na cleachtais is fearr d'fhoraoiseolaíocht crann leathanduilleach a scaipeadh ar chleachtóirí.

DUL CHUN CINN

Poibleog

De bharr fachtóirí seachtrach ag dá cheann de na

láithreáin phoibleoige, tá anailísí ar fhoirm lorga faoi bhealach agus cuirfear tuarascáil iomlán isteach chuig COFORD nuair a bheidh na hanailísí críochnaithe.

Nótaí Connect COFORD: bunaithe ar na sonraí is déanaí a fhoilsíú in 2010.

Triail tindeála fearnóige

Is é cuspóir na trialach seo ná imscrúdú a dhéanamh ar dhianais tanaithe ar ráta fáis Crann Barr Féideartha (PCT). Bunaíodh triail 1.4 ag Coill Chill Bhríde, an tInbhear Mór, ina bhfuil trí chóireáil i nDearadh Cearnóige Laidní (Figiúr). Is iad na trí chóireáil ná:

- Tanaí éadrom (iomaitheoir amháin bainte amach in aghaidh an PCT);
- Tanaí trom (2 iomaitheoir bainte amach in aghaidh an PCT);
- Rialú (níor baineadh iomaitheoirí ar bith amach).

Rinneadh toisí bonnlíne a ghabháil. Rinneadh tindeáil ar na ceapacha cóireála tindeála Éadroime agus Troime. Gabhadh sonraí le haghaidh ríomh na toirte go dtí trastomhas 5 cm de gach lorga tanaithe a chumasú.

Figiúr 1: Uimhriú crann, measúnú DBH, airde agus marcáil PCT ag triail tindeála fearnóige Choill Chill Bhríde.

Triail tindeála fuinseoige

Bunaíodh triail tindeála fuinseoige úr (Figiúr 2) i gCo. Mhaigh Eo agus tá sé beartaithe a bheith ina chuid de thriail níos mó de réir mar a bheidh fáil ar láithreáin. Is é cuspóir na trialach ná imscrúdú a dhéanamh ar an dá dhianan tanaithe ar ráta fáis PCT.

GHNÍOMHAÍOCHTAÍ BEARTAITHE

- Leanúint den triail ar thindeáil agus thanú crann leathanduilleach reatha agus láithreáin taispeántais a fhorleathnú, a bhainistiú agus monatóireacht a dhéanamh orthu.
- Leanúint d'eolas ar fhoraoiseolaíocht crann leathanduilleach a scaipeadh ar chleachtóirí agus ar an tionscal.
- Anailísí ar shonraí poibleoige a chur i gcrích agus tuarascáil iomlán a chur isteach chuig COFORD.

TORTHAÍ*Laethanta taispeántais um thindeáil fuinseoige*

Tionóladh dhá lá taispeántais um thindeáil fuinseoige agus bhí thart ar 200 lucht freastail ag gach ceann acu. Tionóladh an chéad cheann an 20 Bealtaine ag An Robhar, Inis Tióg, Co. Chill Chainnigh. Rinne an Dr Ian Short agus Toddy Radford cur i láthair ag oiliúint inti na Seirbhíse Foraoiseachta díreach i ndiaidh an imeachta chomh maith.

Lainseáladh “*Silvicultural Guidelines for the Tending and Thinning of Broadleaves*” de chuid Teagasc, a scríobh an Dr Ian Short agus Toddy Radford ag an lá taispeántais. Tionóladh an dara lá taispeántais ag Teach na gCeithre Mhíle, Co. Ros Comáin, an 22 Deireadh Fómhair. Léiríodh modhanna bainte le haghaidh oibríochtaí tindeála/tanaithe mórscála chomh maith. Bhí sos ann fosta le ceistanna sláinte agus sábháilteachta maidir le sábhá slabhreacha a phlé.

Cur i láthair

Tugadh cuireadh don Dr Ian Short agus Toddy Radford le tindeáil agus tanú crann leathanduilleach a chur i láthair ag an lá taispeántais d’Fhómhar Mionscála ag Coláiste Bhéal Átha hÉis Teagasc an 27 Bealtaine. Thug Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann cuireadh dóibh chomh maith leis na treoirlínte ar fhoraoiseolaíocht a chur i láthair ag cruinne Rannóg Foraoiseachta an IFA an 18 Meitheamh áit ina raibh ionadaithe foraoiseachta contae an IFA i láthair.

Short, I. agus Radford, T. 2008. *Silvicultural Guidelines for the Tending and Thinning of Broadleaves*. http://www.teagasc.ie/forestry/docs/research/Teagasc_silvicultural_guidelines_Broadleaves.pdf.

Short, I. agus Radford, T. 2009. *The 2-Stick Method for Marking Trees*. www.teagasc.ie/forestry/docs/research/Teagasc%20stick%20method%20tending_thinning_broadleaves.pdf.

Figiúr 2: Triail tindeála fuinseoige nua-bhunaithe, Co. Mhaigh Eo.